

СТ А Н О В И Щ Е

От: *доц. д-р Константин Христов Пудин,*

*Университет за национално и световно стопанство,
катедра „Национална и регионална сигурност“.*

Научна специалност: *Икономика и управление (мениджмънт на отбраната и сигурността, основи на политиката за сигурност)*

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** в професионално направление 3.8 *Икономика*, научна специалност *„Икономика и управление (отбрана и сигурност)“* в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *дисертант инж. Иван Василев Хиновски*

Тема на дисертационния труд:

„СТРАТЕГИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ЯДРЕНАТА ЕНЕРГЕТИКА В БЪЛГАРИЯ“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №713/23.03.2023 г. на зам.-ректора по НИД и МС на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертант инж. Иван Хиновски се е обучавал в *самостоятелна форма* в докторската програма на катедра „Национална и регионална сигурност“ на УНСС по научна специалност *„Икономика и управление (отбрана и сигурност)“*. Зачислен е със Заповед на зам.-ректора по НИД на УНСС № 668/21.03.2022 г., считано от 08.03.2022 г.

Дисертантът е изпълнил всички дейности от индивидуалния си план – положил е всички изпити и е публикувал достатъчен брой публикации – статии и доклади от конференции, с които да запознае обществеността със своята изследователска работа в рамките на обучението си в докторантура. Отчислен е с право на защита съгласно Заповед на зам.-ректора по НИД и МС на УНСС № 820/30.03.2023 г., считано от 07.03.2023 г.

Познавам г-н Иван Хиновски от времето на обучението му в докторската програма на катедра „Национална и регионална сигурност“ на УНСС. От показаното от него в процеса на обучение и главно от предоставените за този конкурс материали, в т.ч. автобиография, публикации, отзиви и др., е видно, че той е уважаван експерт, притежаващ дългогодишен практически и управленски опит в енергийния сектор на страната.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е с общ обем от 145 страници, като от тях 135 страници са основен текст. Структуриран е в увод, три глави, заключение, списък на използваната литература. В началото е изведен списък на използваните съкращения и терминологичен речник. В края на дисертационния труд са посочени приносите и публикациите на дисертанта.

Актуалността на темата, на която е посветено дисертационното изследване, е безспорна. Днес повече от всякога сме свидетели как енергийната сигурност изпъква като един от основните компоненти на националната сигурност. Ето защо нейното гарантиране се явява приоритетна задача.

Обектът и предметът на изследване са ясно и коректно дефинирани в увода. Обект на изследването, както посочва дисертантът, е *„ядрената енергетика на България, в частност структура на отрасъла, вътрешните процеси и взаимодействия, перспективните направления за развитие и бариерите пред това развитие“*, а предмет на изследването е стратегическото развитие на ядрената енергетика, включително *„същност, специфика, политики, причини за състоянието, цели, критерии, значими фактори, технологии, методи и прочие в дългосрочния времеви хоризонт 2023 - 2040 година.“*

Формулирана е следната изследователска теза: *„запазването и повишаването на дела на ядрената енергетика е от стратегическо значение както за устойчивостта на българската икономика, така и за цялата енергийна система на страната ни.“*

Дисертантът формулира няколко цели – генерална цел и подчинени подцели, а също задача на дисертационния труд, която може да се приеме за основна изследователска цел и три подзадачи на дисертационния труд. Това първоначално създава известно объркване относно фокуса на изследването, което определено има своята ясна логика и завършеност.

Дисертант Иван Хиновски демонстрира много добро познаване на основни литературни и други информационни източници, имащи отношение към обекта и предмета на изследване, а също стратегически документи, закони и подзаконови нормативни актове, които са пряко свързани с темата на дисертационния труд. Това му дава възможност да проследи развитието и анализира настоящото състояние на енергийния сектор в Република България и конкретно на ядрената енергетика, да изведе съществуващите предизвикателства пред нея и да формулира препоръки за стратегическото ѝ насочване.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертант Иван Хиновски изследва един предизвикателен, важен и интересен от теоретична и особено от чисто практическа гледна точка проблем. Благодарение на своя богат практически опит, анализаторски качества и с подкрепата на научния ръководител и членовете на екипа на обучаващото звено той успешно е постигнал заявената в увода задача (изследователска цел) на дисертационното изследване, а именно: *"чрез анализи на досегашното развитие и актуалната конюнктура в отрасъла да бъдат синтезирани изводи и да бъдат дефинирани количествени и качествени критерии за осигуряване на дългосрочни перспективи за развитие на ядрената*

енергетика в периода 2023-2050 г., с цел постигане на стратегическата цел за развитие към 2050 г.: разширяване на нейния дял над 50% в националния енергиен баланс към 2050 г."

За нуждите на изследването са подбрани и приложени подходящи методи, в т.ч. методи на теоретичните изследвания (анализ, синтез, обобщение и др.), проучване на източници на информация, правен анализ, ретроспективен и сравнителен анализ, а също PESTEL и SWOT анализ, които заедно задават цялостната методологическа рамка.

Трябва да бъде отбелязано, че получените резултати в хода на изследването имат научен и практико-приложен характер. Дисертант Иван Хиновски изследва актуален от гледна точка на практиката проблем, като за целта адаптира и прилага подходящ методически инструментариум. На тази основа той формулира и конкретни препоръки за стратегическото развитие на ядрената енергетика в България.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В справката за приносите, посочена в автореферата, дисертантът е заявил 11 приноса, които приемам. Те са:

- Разработена е характеристика на развитието на ядрената енергетика от началния пуск на ядрената централа до днес;
- Аргументирана е икономическата целесъобразност от изграждане на заместващи мощности с цел декарбонизация на енергетиката;
- Анализирани и оценени са резултатите от разработените енергийни стратегии и изследователски проекти по ядрена енергетика,
- Идентифицирано е множество от грешки на управленски подходи и решения с негативни резултати за състоянието и развитието на ядрената енергетика;
- Установени са дефицитите в политиката за управление на свежото ядрено гориво в условията на производствен монопол и са дефинирани ефектите от нея като един от най-сериозните рискове за развитие на ядрената енергетика;
- Установен е проблема за нарушаване на принципа за „тройната спирала“ при стратегическото планиране, проектиране и реализиране на развитието на ядрената енергетика;
- Представени и оценени са многобройни конкретни приноси на „Енергопроект“ и НИП за развитие на ядрената енергетика, като е отбелязан ефекта от „пагубната приватизация“ на дружеството и са предложени цели, структура, предмет на дейност и мерки за компенсирание на дефицитите и укрепване на секторния НИП;
- Предложена е авторска методика за оценка на резултатите от стратегическите управленски решения;
- Предложена е оригинална систематизация на рисковете за развитие на енергетика и мерки за тяхното управление;
- Разработено е „дърво“ на развитието на ядрената енергетика в България;
- Разработени са основните принципи на бъдещата доктрина за развитие на ядрената енергетика, визуализирана оригинално чрез „дисекция“ на енергетиката.

По-особено внимание, според мен, трябва да бъде обърнато на последните четири приноса

- Предложена е авторска методика за оценка на резултатите от стратегическите управленски решения;
- Предложена е оригинална систематизация на рисковете за развитие на ядрената енергетика и мерки за тяхното управление;
- Разработено е „дърво“ на развитието на ядрената енергетика в България;
- Разработени са основните принципи на бъдещата доктрина за развитие на ядрената енергетика, визуализирана оригинално чрез „дисекция“ на енергетиката.

Към тези четири приноса следва да бъде добавен и задълбочения анализ на състоянието и развитието на ядрената енергетика, в т.ч. управлението на сектора, в България от 60-те години на XX век до днес.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

На с. 76 от автореферата дисертант Иван Хиновски е посочила общо 7 бр. публикации, в т.ч. 6 самостоятелни и 1 в съавторство. Освен статии и доклади, представени в авторитетни научни форуми, дисертантът е публикувал и една монография. Публикациите са на български език (5 бр. публикации) и на английски език (2 бр. публикации). Всички публикации са в рамките на темата на дисертационния труд и отразяват различни аспекти от изследователската работа на дисертанта в периода преди и по време на обучението му в ОНС „доктор“ към катедра „Национална и регионална сигурност“ на УНСС и допринасят за популяризиране сред потенциалните крайни потребители на получените научно-приложени резултати.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е в общ обем от 79 страници. Той е разработен съгласно изискванията на УНСС и съответства напълно на съдържанието на дисертационния труд, което представя коректно в систематизиран и съкратен вид.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Дисертантът е подбрал и приложил подходящи изследователски методи, чрез които е постигната крайната цел на изследването. Било е възможно тези методи да бъдат описани по-подробно в изложението на дисертационния труд. Наред с това изясняването на някои теоретични аспекти на стратегическото управление би придало още по-голяма научна тежест на проведеното изследване.

На с. 79-80 е представена Методика за оценка и категоризация на анализите и управленските действия в ядрената енергетика (наречена при представянето на приносите в автореферата Методика за оценка на резултатите от стратегическите управленски решения), която е приносен елемент на изследването. Било е възможно т.нар. количествени и качествени измерители на стратегическото развитие, свързани с тази методика, да бъдат по-подробно описани, а не само изброени.

Считам, че за всяка една от алтернативите на фиг. 11 е можело да бъде направен SWOT анализ.

В дисертационния труд се забелязват технически грешки, в т.ч. повторение на текст.

Всичко това не омаловажава получените резултати и цялостната работа на дисертанта. Без съмнение дисертацията представлява завършен научно-изследователски труд.

Бих препоръчал дисертацията или част от нея да бъде публикувана под формата на монография или студия. С това резултатите от проведеното изследване ще бъдат по-широко популяризирани и ще достигнат до по-голям брой потребители.

Въпроси:

1. Кой в момента е най-проблемният от компонентите на т.нар. „тройна спирала“ в България?
2. Какви са перспективите за изграждане на съвместен/и ХЕК на р. Дунав?

8. Заключение

Дисертационният труд на тема „Стратегическо развитие на ядрената енергетика в България“ представя оригинално, задълбочено и завършено изследване, посветено на един изключително сложен и важен проблем, какъвто безспорно представлява проблемът за стратегическото развитие на ядрената енергетика в контекста на националната сигурност. Дисертацията отговаря на нормативните изисквания за придобиване на ОНС „доктор“, зададени в ЗРАСРБ и правилника за неговото прилагане, а също и във вътрешните изисквания на УНСС. Всичко това и най-вече силните страни и приносите на дисертационния труд ми дават основание да гласувам положително докторант инж. Иван Василев Хиновски да придобие ОНС „доктор“ в професионално направление 3.8 Икономика по научна специалност „Икономика и управление (отбрана и сигурност)“.

Дата: 27.05.2023 г.
гр. София

Подпис:
/доц. д-р Константин Пудин/

OPINION

By: **Assoc. Prof. Dr. Konstantin Hristov Poudin**,
*University of National and World Economy,
Department "National and Regional Security",
Scientific specialty: Economics and Management (Management of Defence and
Security, Fundamentals of the Security Policy")*

About:

Dissertation for acquiring of educational and scientific degree "**PhD**" in professional field 3.8 Economics, scientific specialty "Economics and Management (Defence and Security)" at the UNWE.

Grounds for presenting the opinion:

Participate as a member of the scientific jury for the defence of the dissertation according to Order № 713/23.03.2023 of the Vice-Rector for Research and International Affairs of the UNWE.

Author of the Dissertation: **Eng. Ivan Vassilev Hinovski**

Title of the Dissertation:

„STRATEGIC DEVELOPMENT OF NUCLEAR POWER INDUSTRY IN BULGARIA“

1. Information about the PhD candidate

The PhD candidate Mr. Ivan Hinovski has studied in *independent form* in the „Economics and Management (Defence and Security)“ *PhD programme* of the Department „National and Regional Security“ at the University of National and World Economy (UNWE), Sofia, Bulgaria. He was enrolled by Order of the Vice-Rector for Research and International Affairs of the UNWE № 668/21.03.2022, as of 08.03.2022 г.

Mr. Hinovski has successfully completed the course of his doctoral studies. He has carried out all activities part of the PhD plan – he has passed all his doctoral exams and he has published a sufficient number of publications – articles and conference reports to present to the public the results of his research work within the dissertation. Mr. Hinovski was delisted from PhD list by Order of the Vice-Rector for Research and International Affairs of the UNWE № 820/30.03.2023, as of 07.03.2023.

I have known the candidate since the beginning of his doctoral studies at the Department “National and Regional Security”. Having in mind his performance in the course of his PhD studies and the materials for this jury – his CV, his publications and feedbacks from different entities about his dissertation I have the impression that Eng. Ivan Hinovski is a distinguished expert, having a rich practical and managerial experience in nuclear power industry in Bulgaria.

2. General characteristics of the dissertation

The dissertation contains of 145 pages. The main text includes 135 pages. It is structured into an Introduction, three chapters, Conclusions, Reference List. At the beginning of the material the candidate has included List of Abbreviations and Glossary. At the end of the dissertation the List of Contributions and the List of Publications are enclosed.

The interest to the topic of the dissertation is indisputable. Today, more than ever before, we are witnesses of the increasing role of the energy security as a component of the national security. That is why its guarantee is a priority task.

The object and the subject of the study have been defined precisely. The object of the study is nuclear power industry in Bulgaria, „*in particular the structure of the nuclear industry, internal processes and interactions, the development prospects, as well as the barriers to this development*“, while the subject of the study is its strategic development, including “*the nature, specifics, policies, reasons for the current situation, objectives, criteria, significant factors, technologies, methods, etc. in the long-term plan from 2023 to 2040*”.

Mr. Hinovski has raised the thesis that: “*maintaining and increasing the share of nuclear energy is of strategic importance both for the sustainability of the Bulgarian economy and for the entire energy system of our country.*”

The PhD candidate has declared several aims and objectives – main aim and sub-aims, as well as task, which could be accepted as main research aim and three sub-tasks of the dissertation. This initially creates some confusion about the focus of the study, which certainly has its own clear logic and completeness.

Mr. Hinovski demonstrates a very good knowledge of basic literary and other information sources, as well as strategic documents, laws and bylaw normative framework, which are directly related to the topic of the dissertation, the object and the subject of research. This has given him the opportunity to follow the development and analyze the current state of the energy sector in the Republic of Bulgaria and specifically of nuclear power industry, to identify the existing challenges to it and to formulate recommendations for its strategic development.

3. Evaluation of the achieved scientific and scientific-applied results

The PhD candidate has studied a challenging, an extremely important and an interesting from scientific and practical point of view problem. Thanks to his analytical skills, rich professional experience, and the constantan support of his academic supervisor and the members of the academic team of the Department “National and Regional Security”, he has successfully coped with it. The main task of the study (actually the main research aim), declared by the PhD candidate, has been achieved – *by analysing the recent development and the current situation in the nuclear industry and summarizing the conclusions and defining quantitative and qualitative criteria for ensuring long-term prospects for development of the nuclear industry in the period 2023 to 2050 to achieve the strategic goal for development by 2050: increase in the share of nuclear power to over 50% of the national energy balance by 2050.*

Appropriate methods have been selected and applied for the needs of the study, such as: methods of the theoretical research (analysis, synthesis, summarizing, etc.), research of information sources, legal analysis, retrospective and comparative analysis, as well as

PESTEL and SWOT analysis. Together, all these methods set the overall methodological framework of the dissertation study.

It could be pointed out that the results obtained in the course of the research have a scientific and a practical character. The most important one is that Mr. Ivan Hinovski has formulated specific recommendations for the strategic development of nuclear power industry in Bulgaria.

4. Evaluation of the achieved scientific and scientific-applied contributions

The PhD candidate has defined 11 scientific and scientific-applied contributions which I accept. They are as follows:

- The characterization of the development of the nuclear power from the commissioning of a nuclear power plant until the current days is developed;
- The economic feasibility of the construction of replacement capacities for the purpose of decarbonisation of the electric power industry is justified.
- The results of the developed energy strategies and research projects in nuclear power field are analysed and evaluated,
- A number of mistakes in the management approaches and decisions with negative effects on the state and development of nuclear power are identified;
- Deficiencies in the policy for fresh nuclear fuel management under the condition of production monopoly are identified and its effects are defined as the most serious risks for NPP development;
- The issue of violation of the triple helix principle in strategic planning, design and implementation of nuclear power development has been identified;
- Numerous specific contributions of Energoproject and R&D process to the development of are presented and evaluated, pointing out the effect of the "disastrous privatization" of the company and proposing objectives, structure, scope of activities and measures to compensate for the deficiencies and strengthen the industrial R&D process;
- A methodology for assessing the results of strategic management decisions is proposed;
- An original classification of nuclear power risks and measures for their management are proposed;
- A "tree" of the nuclear energy development in Bulgaria is developed;
- The basic principles of the future vision for the development of nuclear energy are developed, visualized in a unique manner through "dissection" of the electric power industry.

In my opinion more particular attention should be paid to the last four contributions:

- A methodology for assessing the results of strategic management decisions is proposed;
- An original classification of nuclear power risks and measures for their management are proposed;
- A "tree" of the nuclear energy development in Bulgaria is developed;
- The basic principles of the future vision for the development of nuclear energy are developed, visualized in a unique manner through "dissection" of the electric power industry.

The comprehensive analysis of the state and development of nuclear power sector in Bulgaria, including its management, since the 1960s up to now should be also added to these four contributions.

5. Evaluation of the publications

Mr. Hinovski has presented 7 publications for participation in a procedure for acquiring of the ESD "PhD". He is author of 6 of them and co-author of 1 of them. These publications are in Bulgarian (5 publications) and in English (2 publications).

In addition to articles and reports presented in prestigious scientific forums, the PhD candidate has also published a monograph. All publications are related to the topic of the study and present various aspects of the PhD student's research work in the period before and during his studies in the doctoral programme of the Department of "National and Regional Security". All publications contribute to the widest dissemination of the results obtained by the candidate. This gives the potential end users the opportunity to get acquainted with the scientific and applied results quickly and easily.

6. Evaluation of the abstract

The abstract consists of 79 pages. It has been developed in accordance with the requirements of the UNWE. It presents correctly and in a summarized manner the content of the dissertation.

7. Critical remarks, recommendations and questions

The PhD candidate has selected and has applied appropriate methods through which he has achieved the aim of his study. He could have described these methods in more details. In addition, the description of some theoretical aspects of strategic management would give a greater "scientific weight" of his study.

It was possible for the author to describe in more details, not just to list, the so-called quantitative and qualitative indicators of strategic development, part of the Methodology for assessing the results of strategic management decisions.

I think that the author could have done separate SWOT analysis for each of the alternatives in figure 11.

There are a lot technical mistakes in the dissertation.

The above does not reduce the high results achieved by the candidate. No doubt, the dissertation is a completed research paper.

The dissertation or a part of it could be published. This will give many end-users of the results the opportunity to get acquainted with them.

Questions:

1. Which is currently the most problematic of the components of the so-called "triple helix" in Bulgaria?
2. What are the prospects for building joint HECs on the Danube river?

8. Conclusions

The dissertation on "Strategic Development of Nuclear Power Industry in Bulgaria" presents an original, a comprehensive and a completed study, dedicated to a complex and an important problem. It meets the requirements for acquiring the ESD "PhD", specified by the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the

regulations for its implementation, as well as the requirements in the internal regulations of the UNWE. Given all this and especially having in mind the strengths and contributions of the dissertation, I clearly state my positive assessment and I will vote the PhD candidate Eng. Ivan Vassilev Hinovski to acquire the ESD "PhD" in professional field 3.8 "Economics", scientific specialty "Economics and Management" (Defence and Security).

28.05.2023
Sofia

.....
/Assoc. Prof. K. Poudin, PhD/